

Psykisk helse

TYRKISK

Yasal güvence

zorla tedavi durumunda

Rettssikkerhet ved tvang/Legal protection

Ruh sağlığı hizmetlerinde kontrol komisyonları

Ruh sağlığını koruma hizmetleri bünyesinde bulunan kontrol komisyonları, yasal güvencenizi teminat altına almakla görevlendirilmiştir.

Yerel psikiyatri merkezleri ve poliklinikleri de dahil olmak üzere ruh sağlığı ile ilgilenen tüm kurumlar, bir kontrol komisyonuna bağlıdır.

Başında bir hukukçunun bulunduğu kontrol komisyonu, bir doktor ve iki üyeden oluşmaktadır. Bu iki üyeden birinin, tedavi görmüş bir hasta ya da hasta yakını olması, ya da hasta haklarını savunan bir kuruluşun temsilcisi olması gerekmektedir.

Kontrol Komisyonunun Görevleri

- Ruh sağlığı hizmetleri tarafından tedaviye zorlanma (zorla hastaneye yatırma) kararlarına ve diğer zor kullanma kararlarına itiraz merci kontrol komisyonudur.
- Kontrol komisyonu, Ruh Sağlığı merkezleri tarafından alınan tedaviye zorlama (zorla hastaneye yatırma) kararlarını, şikayet olsun olmasın, kendiliğinden denetler, 3 ay sonra kararı otomatik olarak yeniden gözden geçirir. Zorla tedavinin bir yılı aşmasına ilişkin karara komisyonun onay vermesi şarttır.
- Kontrol komisyonu, hastanın kendi onayı olmadan ve zorlama sonucu yapılan tedavi işlemlerini de denetler. Ayrıca, her türlü tedavide sizin çıkarlarınızı gözetmek için gerekli olan denetimleri yapmakla yükümlüdür.

İtiraz edebileceğiniz konular

Kontrol komisyonuna, hasta veya hasta yakını olarak, şu kararlar konusunda itirazda bulunabilirsiniz:

- *Psikolojik kuruluş tarafından alınan, gözlem altında bulundurma veya tedaviye zorlama kararı (zorla hastaneye yatırma)*
- *Zorla tedavinin devamına ya da sona erdirilmesine dair karar*

Ruh sağlığına dair yasanın koşulları oluşmadığı takdirde, kimse zorla ruh sağlığı hizmeti altına alınamaz. Kararı veren merci, koşulların oluşup oluşmadığını süreç boyunca değerlendirmek, aksi bir değerlendirme durumunda da kararı iptal etmek (hastayı taburcu etmek) zorundadır. Siz veya yakınınız, her an, zorla yapılmakta olan bir tedavinin iptalini isteyebilirsiniz.

- *12 ve 16 arası yaş gurubundaki çocuklar ve gençler için ruh sağlığı hizmeti oluşturma*

16 yaşından küçük çocuklar ve gençlere ruh sağlığı hizmetinin verilebilmesi için çocuğun ebevyni olan kişi veya kişilerin onayı gerekir. Çocuk, 12 yaşını* doldurmuşsa ve kendisi bu girişimi onaylamıyorsa, çocuğa ruh sağlığı hizmetinin verilip verilmeyeceğine kontrol komisyonu karar verir.
(* Girişim, kurumda kalmayı içermektedir)

- *Üç haftaya kadar zorunlu olarak hastanede kalmaya verilen onay*

Ruh sağlığı hizmetinin isteğe bağlı olmak kaydıyla koyduğu kurallar çerçevesinde üç haftaya hastanede kalma konusunda

onay vermiş olabilirsiniz. Sizden onay isteyen sorumlu uzmanın bu kararını, kontrol komisyonuna şikayet edebilirsiniz.

- *Başka bir kuruma sevk etme veya tedaviyi değiştirme*

Başka bir kuruma sevk etme ya da farklı bir tedaviye geçilmesi kararlarına (örneğin, zorla hastaneye yatırma yerine kuruma günübirlik gitmek, ya da gündelik tedavi yerine zorla hastanede tutma kararına geçilmesi gibi) itiraz etmek mümkündür. Böyle bir itiraz durumunda, değiştirme kararı, itirazın değerlendirilmesi bitene kadar uygulanamaz. Eğer, hastanede kalma durumu söz konusu değilse, değişiklik kararı, itiraza rağmen yine de uygulanır.

- *Ruh sağlığını koruma hizmetinde zorlama yöntemleri ve kısıtlayıcı tedbirler*

Ruh sağlığı hizmetinin zorla muayene ve tedavisi altında olmak, zorlama tedbirlerinin alınmasını geçerli kılmaz. Zorlama girişimi sadece yastada belirtilen koşullara göre özel karar sonucu uygulamaya konabilir. Zor kullanma yöntemine ancak mutlaka gerekiyorsa başvurulabilir.

Kontrol komisyonu nezdinde şikayet edilebilecek kararlar:

- İzolasyon
- Ziyaretçi kabul etme ve telefon edebilme, paket ve posta gönderip, kabul etme özgürlüğüne konan kısıtlamalar
- Oda ve eşyaların aranması, üzerinin aranması
- Eşyalarına el koyma
- İdrar tahlili
- Zorlama yöntemlerinin kullanımı (zor kullanımını kolaylaştıran mekanik araçlar, izolasyon, ilaçlar)

Kendi onayı olmadan muayene ve tedavi kararları konusunda Valiliğe (Fylkesmannen) itiraz edilebilir.

Kontrol komisyonu her koşulda, zorla tedavi konusunda tutulan protokolleri gözden geçirerek zor kullanma ile yapılan tüm tedavileri kontrol eder.

Nasıl İtirazda Bulunacaksınız?

Kontrol komisyonuna sözlü veya yazılı olarak itiraz edebilirsiniz. Şikayetinizi ya kurumdaki sağlık personeline yaparsınız, o bu şikayeti kontrol komisyonuna iletir, ya da doğrudan kontrol komisyonuna, telefon ya da mektupla itirazda bulunabilirsiniz. Kontrol komisyonu kurumda mevcut olduğu sırada da itirazda bulunulabilir.

Gerekirse, kurumdaki sağlık personeli, itiraz dilekçesinin yazılmasında yardımcı olacaktır.

Ücretsiz Avukat Desteğinden Yararlanma Hakkı

Hasta olarak aşağıdaki kararlara itiraz ederken ücretsiz avukat desteği alma hakkınız vardır.

- Daha yakından muayene (gözlem altında bulundurma)
- Zorla tedaviye alınma, tedavinin devamı ya da tedavinin sona erdirilmesi kararı (zorla hastaneye yatırma durumunda)
- Nakil
- 12-16 yaşları arasındaki gençlerin, hastaneye yatırılmayı kabul etmemeleri halinde

İtirazınız Nasıl Değerlendirilir?

Kontrol komisyonu, bir şikayeti sonuca vardiirmeden önce, konuyu en ince ayrıntılara kadar aydınlığa kavuşturmalıdır.

Kontrol komisyonu, şikayet konusunu incelemeyden önce karardan sorumlu uzmandan/doktordan karar konusunda yazılı bir açıklama ister.

Kontrol komisyonu karar vermeden önce mutlaka sizin de görüşünüzün alınmasına olanak tanır.

Ruh sağlığı hizmetleri tarafından zorunlu gözleme veya zorla tedaviye alınma, ya da hastanın nakli konusundaki kararlara yönelik itirazlarda, kararın alınmasından önce bir toplantı yapılır. Hasta olarak (ya da hastanın çıkarlarını gözetken bir kişi olarak) toplantıya katılma hakkınız vardır.

Kontrol komisyonunun kararı yazılı olacak ve gerekçelerle desteklenecektir. Kural olarak itirazın verilmesinde sonraki iki hafta içinde bir karara varılması gerekmektedir.

Eğer kontrol komisyonu itirazı haklı bulmayıp reddederse, benzer bir itiraz için en az altı ay geçmesi gerekir.

Kontrol Komisyonu Kararına İtiraz

Siz ya da yakınlarınız, bazı durumlarda bir karara itiraz için mahkemeye başvurabilirsiniz.

Bunun için, itiraz edilecek kararın halen geçerli olması gerekir. Kontrol komisyonu bir avukatla ilişkiye geçmenizi sağlayacaktır. Bu durumda, ücretsiz avukat yardımına hakkınız vardır.

Aşağıda belirtilen durumlarda dava açılabilir:

- Ruh sağlığını koruma hizmetleri bünyesinde zorla tedaviye alınma, veya tedavinin sürdürülmesi kararı alınmışsa,
- Bir hasta bir kurumda gece-gündüz ikamet etmeyi gerektirmeyen zorunlu psikolojik tedavi görürken, hastanın gece gündüz kalmasını gerektiren zorunlu psikolojik tedaviye geçirilmesi kararı verilmişse.

Kontrol Komisyonu Kendiliğinden Girişimde Bulunur

Kontrol komisyonu, zorla hastaneye yatırma vakalarında, kendiliğinden, bu konudaki resmi zorunluluklara uyulup uyulmadığını ve kararın yasal şartların doğru bir yorumuyla alınıp alınmadığını denetlemekle yükümlüdür.

Bu nedenle, ruh sağlığı kurumu ayrıntılı gözlemeye alma ya da zorla hastaneye yatırma kararlarının bir örneğini komisyona göndermek zorundadır. Kurum aynı zamanda komisyona, kararlara dayanak oluşturan belgeleri de gönderecektir.

Zorla tedaviye alma kararına itirazda bulunulsun ya da bulunulmasın, kontrol komisyonu kendiliğinden girişimde bulunarak hastaneye yatırmanın üzerinden üç ay geçtikten sonra tedavinin devamına gerek olup olmadığını değerlendirir. Aynı zamanda kişisel tedavi planının (individuell plan) hazır olup olmadığını kontrol eder.

Zorla tedaviye başlanmasının üzerinden bir yıl geçtikten sonra aynı tedavinin devam etmesi kontrol komisyonunun onayına bağlıdır.

Kontrol Komisyonunun Refah Kontrolü

Kontrol komisyonu, ayda en az bir kez, zorla tedavi veren ruhsal sağlık hizmeti çerçevesinde gününbirlik hasta kabul etmeye uygun görülen kurumları ve bölümleri ziyaret eder. Kontrol komisyonu diğer kuruluşları ise yılda en az dört kez ziyaret etmekle yükümlüdür. Ziyaretlerin bazıları habersiz yapılır.

Kontrol komisyonu, ziyareti sırasında hastalarla da görüşür ve kurumda ikametiniz için önem taşıyan koşulları ele alır. Kontrol komisyonu mümkün olduğu kadar tavsiye ve yardımda bulunur.

Kontrol komisyonu, kısıtlayıcı önlemlerin kullanımını da denetler. Kontrol komisyonu ziyareti sırasında, zorlama ile tedavi ve yöntem protokollerini ve izole etmeye ilişkin protokolleri gözden geçirir.

Kontrol komisyonu, kurumda disiplin yönetmeliğinin var olup olmadığını, varsa yasal düzenlemeye uygun olup olmadığını da inceler.

Kontrol komisyonu kurumda olağanüstü bir durum gözlerse Sağlık Denetleme Kurumu'nu (Helsetilsynet) ikaz eder, kurumun yöneticisi ve zorlama kararından sorumlu uzman yetkili ile de konuyu ele alabilir.

Hasta Hakları

Ruh sağlığı hizmetlerinde hastalar ve yakınları, diğer hastalar gibi, hasta hakları yasasında belirtilen haklara sahiptirler.

Hasta hakları, gerekli tedaviyi görme hakkı ve önceden planan hastaneye yatma durumunda hastane seçme hakkı, bireysel plan hakkı, bilgi alma ve kararlara katkıda bulunma hakkı, hastane dosyasını görme hakkı gibi haklardan oluşur. Hem sağlık personelinin hem de kontrol komisyonu hastalar konusunda sır saklamakla yükümlüdürler.

Kontrol komisyonu, hasta haklarının ihlali konusundaki itirazları ele almaz. Hasta hakları yasası ile ilgili itirazınız olursa itiraz makamı, ildeki Sağlık Denetleme Kurumu'dur (Helsetilsynet). Hasta hakları ile ilgili daha ayrıntılı bilgiyi www.shdir.no/psykiskhelse internet adresinde bulabilirsiniz.

Yararlı Adresler

Ülkedeki kontrol komisyonlarına ilişkin bilgi için www.shdir.no/kontroll adresine bakınız.

- **Fylkesmannen**
(Valilik)
www.fylkesmannen.no
- **Statens helsetilsyn**
(Devlet Sağlık Denetim Kurumu)
Postboks 8128 Dep, 0032 Oslo,
tel: 21 52 99 00, www.helsetilsynet.no
- **Pasientombudene**
(Hasta Gözetimcileri)
www.helsenett.no/pasientombud
- **Sivilombudsmannen**
(Stortingets ombudsmann for forvaltningen)
Postboks 3 Sentrum, 0101 Oslo, tel: 22 82 85 00, Yeşil numara: 80 08 00 39, www.sivilombudsmannen.no
- **Sosial-og helsedirektoratet**
(Sosyal ve Sağlık Genel Müdürlüğü)
Ziyaret adresi: Universitetsgaten 2, Oslo,
Posta adresi: Postboks 7000 St. Olav plass, 0130 Oslo,
tel: 24 16 30 00 www.shdir.no
- **Helse-og omsorgsdepartementet**
(Sağlık ve Esirgeme Bakanlığı)
Postboks 8011 Dep, 0030 Oslo, tel: 22 24 90 90,
www.hod.dep.no

• Kullanıcı kurumları:

Mental Helse Norge

(Norveç Ruh Sağlığı)

Postboks 298 Sentrum, 3701 Skien, tel: 35 58 77 00,
www.mentalhelse.no

Landsforeningen for pårørende innen psykiatri (LPP)

(Psikiyatri Hasta Yakınları Derneği)

Møllereveien 4, 0182 Oslo tel: 23 29 19 68, www.lpp.no

Organisasjonen Voksne for Barn

(Çocuklar için Yetişkinler Organizasyonu)

Stortorvet 10, 0155 Oslo,
tel: 23 10 06 10, www.vfb.no

Norsk pasientforening, Kontoret for pasienthjelp:

(Norveç Hasta Derneği, Hasta Yardım Bürosu)

Pb 2714 Solli, 0204 Oslo,
tel: 22 55 18 66 www.pasient.no

Psykisk helse

IS-1467

Yardım alabileceğiniz yerler

Acil – 113'ü arayın
Aile doktoru /Acil servis
Yardım telefonu: 810 30 030

Ayrıntılı bilgi için

www.psykisk.no
www.psykiskhelse.no
www.mentalhelse.no
www.psykopp.no
www.nyinorge.no
www.nakmi.no

Ruhsal sağlık konusundaki broşürler

Anksiyete
IS-1465

Depresyon
IS-1466

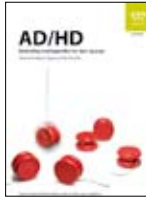
Saplantı -
Zorlantı Bozukluğu
IS-1469

Yeme bozuklukları
IS-1470

Psikoz
IS-1471

AD/HD
IS-1468

Yasal güvence
IS-1467

Norveç'de Ruh Sağlığı Yardımı
• Yetişkinler için, IS-1472
• Gençler için, IS-1474
• Çocuklar hakkında, IS-1473

BUP
• Çocuk, IS-1301
• Gençlik, IS-1302
• Yetişkinler, IS-1303

Broşürler www.psykisk.no web sayfasından Informasjonsmateriell bölümünden indirilebilir.

Broşürlerin yayımlandığı diller: Norveççe (bokmål, nynorsk), İngilizce, Arapça, Farsça, Fransızca, Kürtçe/Sorani, Polonyaca, Pencap dili, Rusça, Samice, Sırpça/Hırvatça, Somalice, İspanyolca, Türkçe, Urduca ve Vietnamca.

Sosial- og helsedirektoratet

MENTAL HELSE